

for a living planet®

Jagoda Munić

Zaštita prirode, lov i krivolov u Hrvatskoj

IMPRESSUM

Autorica: Jagoda Munić

Ilustracije: Ivan Gregov

Lektura: Anka Munić

Dizajn i tisak: **sve5**

Izdavač: Zelena akcija, Zagreb, 2007.

Naklada: 2000 primjeraka

ISBN: 978-953-6214-15-0

Publikacija je nastala u suradnji Zelene akcije i Svjetskog fonda za zaštitu prirode (WWF) na zajedničkom projektu Zeleni pojas Velebit – II. faza, uz potporu zaklade MAVa.

ZAHVALE

Zahvaljujem svim predavačima i sudionicima seminara koje smo organizirali tijekom dvije godine o ovoj temi, a naročito zahvaljujem onima koji su pridonijeli kvaliteti ove publikacije svojim prilozima, materijalima i komentarima. To su (abecednim redom): Katica Bezuh, načelnica Inpekcije zaštite prirode Ministarstva kulture, mr.sc. Ana Brkljačić, ravnateljica Parka prirode Velebit, Petra Đurić, asistentica na programu bioraznolikosti Zelene akcije, Ivan Gregov, aktivist Zelene akcije i ilustrator, dr.sc. Goran Gugić, ravnatelj parka prirode Lonjsko polje, Tibor Mikuška, Hrvatsko društvo za zaštitu ptica i prirode i dr.sc. Goran Sušić, voditelj Istraživačko-edukacijskog centara za zaštitu prirode Eko-centar *Caput Insulae*-Beli. Također zahvaljujem Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva, Ministarstvu unutarnjih poslova i Ministarstvu kulture na dostavljenim podacima.

Sadržaj

Uvod	5
Zakonodavstvo	7
Međunarodni propisi i europsko zakonodavstvo	7
Hrvatsko zakonodavstvo	10
Lov i Zakon o lovstvu	10
Osvrt na Zakon o lovstvu i njegova primjena u praksi	21
Lovišta na otocima i otočni ekosustavi	27
Lov u zaštićenim područjima	31
Park prirode »Lonjsko polje«	31
Park prirode »Kopački rit«	32
Park prirode »Velebit«	33
Krivolov	37
Koliko zapravo ima krivolova?	37
Krivolov zaštićenih vrsta	39
Krivolov divljači	41
Velike zvijeri	43
Kome prijaviti krivolov?	44
Zaključci skupa »Zaštita prirode, lov i krivolov«	47
Sažetak	48

Uvod

Tijekom višegodišnjeg rada na zaštiti prirode na cijelom području Hrvatske, a najviše u Lici, primijetili smo da neka područja imaju daleko manji broj ptica, iako je kvaliteta staništa vrlo visoka. Zanimljivo je da ćete divlju srnu ili škanjca prije sresti na zagrebačkim obroncima Medvednice, nego u divljini Velebita, a to je doista zapanjujuće. Jedini mogući uzrok siromaštva kvalitetnog staništa u kojem živi manje ljudi i koje je manje zagađeno je prekomjerni lov i krivolov. Još jedna činjenica podupire ovu tvrdnju – u istim tim staništima prisutne su velike zvijeri na vrhu hranidbenog lanca – vuk, ris i medvjed – što potvrđuje kvalitetu staništa i ekosustava. Našu su pretpostavku potvrdili i razgovori s lokalnim stanovništvom, koje je naveo cijeli niz slučajeva krivolova. Tako smo saznali da je velik problem što domaći lovci-vodiči vode strance, najčešće Talijane, u lov, ali onda se u tom prijavljenom i legalnom lovu koriste zabranjena sredstva poput vabilica za ptice koje se namame i ubijaju bez milosti. Navodno vodič zaradi 50 eura po danu za vođenje grupe, a najveće zarade su od ptica.

Nisu stranci jedni krivci za krivolov, jer bez vođenja i suradnje lokalnih lovaca ili manjka inspeksijske kontrole, oni ne bi ni mogli nekažnjeno krivoloviti u Hrvatskoj. Prema statistikama MUP-a, tek manji dio ljudi uhvaćenih u krivolovu čine stranci. Među njima se može izdvojiti specifična pojava talijanskih lovaca koji dođu u legalan lov, ali onda love nedozvoljenim sredstvima i prekomjerno lovne vrste ptica, a osim toga često love i zaštićene vrste. Ovakve informacije mogu se čuti u gotovo svakom selu diljem Hrvatske, ali samo anonimno. Kad se pokuša doći do podataka s imenima, mjestima i vremenima ilegalnih aktivnosti, nastaje muk.

Ovo stanje ne ide na ruku rješavanju problema, jer nije napravljen niti prvi korak tj. identificiranje problema i njegova prepoznatljivost u društvu. Stoga smo se našli pred velikim zadatkom da prikupimo što više podataka o ovoj temi, okupimo sve organizacije koje zanima ovaj problem, njime se bave ili ga mogu riješiti te na kraju da vidimo postoji li mogućnost zajedničkog djelovanja.

Prva aktivnost bila je organizacija seminara o ovoj temi u Gospiću u jesen 2005. godine. Seminar je okupio monogobrojne sudionike iz parkova, šumare i lovce s područja Like, a raspravljalo se o promjenama koje će donijeti novi Zakon o lovu te o primjeni CITES konvencije.¹ Također smo se kritički osvrnuli na sam sadržaj novog Zakona o lovstvu, jer vjerujemo da bi neke dodatne zakonske mjere smanjile mogućnost krivolova, a vrlo su

¹ CITES je međunarodna konvencija koja se bavi prekograničnim transportom i trgovinom životinja i trofeja, a namjera joj je smanjiti ilegalnu trgovinu zaštićenim životinjama i krivolov

upitne i odredbe o osnivanju lovišta u privatnim šumama i poljoprivrednom zemljištu, kao i lovišta na otocima gdje se unosi alohtona divljač koja ne živi prirodno na tom području.

Kako je općeniti zaključak bio da se ovi problemi ne mogu riješiti na županijskom nivou, već vrijede za cijelu Hrvatsku, logičani nastavak rada je bilo širenje suradnje sa organizacijama izvan područja Velebita i Like. Tako je u travnju 2007. godine po prvi put održan seminar »Zaštita prirode, lov i krivolov« u Zagrebu, gdje su svoje probleme iz prakse iznijeli predstavnici parkova prirode, lokalnog stanovništva s kvarnerskih otoka i udruga za zaštitu životinja. Osim njih, seminaru su prisustvovali i predstavnici Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva koji su na seminaru predstavili nove pravilnike te primjenu novog zakona o lovstvu, a Inspekcija zaštite prirode iz Ministarstva kulture predstavila je slučajeve riješenog krivolova, odnosno ilegalne trgovine životinjama. Iako se ovakav skup, logično, nije mogao sasvim složiti oko ciljeva i mjera, važno je istaknuti da je konačno započet dijalog između organizacija koje zastupaju radikalno različita stajališta, a eliminacija krivolova jedna je od stvari oko koje su se apsolutno svi složili.

Zakonodavstvo

U ovom je poglavlju dan prikaz relevantnog zakonodavstva u Hrvatskoj i svijetu, s naglaskom na novi Zakon o lovstvu iz 2005. godine.

Međunarodni propisi i europsko zakonodavstvo

Ovom se temom bave sljedeće međunarodne konvencije i propisi koje je RH potpisala:

- Konvencija o biološkoj raznolikosti (NN – Međunarodni ugovori br. 1/6/96)
- Bernska konvencija o zaštiti europskih divljih vrsta i prirodnih staništa (NN – Međunarodni ugovori 3/5/00)
- CITES – Konvencija o međunarodnoj trgovini ugroženim vrstama divlje flore i faune (NN – Međunarodni ugovori 12/99)
- Smjernica o zaštiti prirodnih staništa i divlje faune i flore (*Habitats directive*) 92/43/EC
- Regulativa Europske unije o zaštiti vrsta divlje faune i flore reguliranjem trgovine (338/97)
- Direktiva o zaštiti divljih ptica (*EC Birds directive*) 79/409/EEC

Niti jedna od ovih međunarodnih konvencija i propisa ne uređuje direktno lov, već se dodiruje s lovnim zakonodavstvom u aspektu zaštite biljnih i životinjskih vrsta. Tako, na primjer, CITES konvencija točno određuje pod kojim uvjetima se pojedine vrste životinja mogu prenositi preko granica što provjeravaju inspekcije na carini. CITES također određuje stroge kriterije za trgovanje trofejima.

Bernska konvencija ima nekoliko dodataka s popisima zaštićenih i ugroženih biljnih i životinjskih vrsta i staništa. Izdvajamo primjer smeđeg medvjeda², zaštićenog ovom konvencijom i zabranjeno ga je loviti. Ipak, mogući su i izuzetci pod određenim uvjetima, pa je u Hrvatskoj dozvoljeno loviti medvjeda temeljem »Plana gospodarenja smeđim medvjedom u Hrvatskoj«.

Iako se ove konvencije i regulative ne bave lovom direktno, Europska unija je prepoznala konflikt između zaštite prirode i lova u Europi pa je 2004. godine izdala dokument uputa za lovstvo prema **Smjernici za zaštitu divljih ptica** (79/409/EEC).³ U dokumentu se posebna pažnja daje lovu na ptice u močvarnim područjima izuzetno važnima za zaštitu i opstanak

² Smeđi medvjed (*Ursus arctos*)

³ Guidance document on hunting under Council Directive 79/409/EEC on the conservation of wild birds »The Birds Directive«

močvarnih ptica i ptica selica. Također se traži i zabrana korištenja olovne sačme da bi se smanjio utjecaj na ekosustave i njihovo zagađivanje, što se traži i u drugim međunarodnim forumima kao što je Ramsarska konvencija⁴ i Afričko-euroazijski sporazum o vodenim pticama⁵.

Upute objašnjavaju i kriterije za određivanje lovostaja prema Smjernici radi zaštite ptica u njihovomu najosjetljivijem periodu (sezona parenja i gniježđenja i seoba na gnjezdilišta i zimovališta). Pritom zemlje-članice moraju poštovati datume lovostaja koje određuje smjernica, a izuzetci su mogući samo ako se znanstvenim činjenicama dokaže da smanjenje lovostaja, odnosno povećanje lovne sezone ne može ugroziti stabilnost populacije.

U Uputama se lovstvo smatra »potrošačkim« korištenjem divljih životinja i stoga se mora sagledavati u širem kontekstu održivog korištenja prirodnog resursa. Stoga se preporučuje koncept »mudrog korištenja« (tzv. »wise use«) koje ne smije biti ograničeno samo na »potrošački« pristup. Smatra se da ljubitelji prirode, promatrači ptica, znanstvenici i društvo u cjelini imaju legitimno pravo uživanja u prirodi i divljim životinjama ako ta prava koriste odgovorno. Također je široko prihvaćeno da je vrijednost okoliša i prirode dvojaka – vrijednost korištenja i vrijednost samog postojanja. **Stoga princip »mudrog korištenja« uključuje mogućnost pristupa i uživanja u prirodi i divljim životinjama svim ljudima i nije ekskluzivno pravo lovaca, a korist od takvog korištenja mora dopirinositi boljitku lokalnih zajednica.**

Najviše znanstvenih istraživanja vezanih uz održivost lovstva u smislu utjecaja na populacije ptica napravljeno je za ptice močvarice, te fazane i divlje kokoške. **Smjernica o zaštiti divljih ptica** kazuje da je glavni cilj gospodarenja ovim vrstama održavanje poželjnog statusa zaštite, temeljenog na principu »mudrog korištenja«. Prema općenitim saznanjima populacijske dinamike vrsta i teoriji lova migratornih vrsta može se zaključiti da malen broj ulovljenih jedinki neće imati utjecaj na populaciju osim malog utjecaja na brojnost u proljeće, srednje velik broj ulovljenih jedinki smanjit će brojnost u proljeće, dok će visok broj ulovljenih ptica dovesti do pada brojnosti cjelokupne populacije. Međutim, za većinu populacija nepoznat je utjecaj lova u smislu broja ubijenih jedinki u odnosu na ukupan broj u populaciji, što znači da je nemoguće točno odrediti intenzitet lova koji nije štetan za populacije.

Gospodarenje divljači koje ima za cilj umjetno (dohranjivanjem i unosom u staništa) podići razine populacija željenih vrsta može negativno utjecati na ostale vrste, naročito ako je povezano s krivolovom ptica grabljivica koje se ubijaju kako ne bi imale utjecaj na lovnu vrstu ptice.

⁴ Ramsarska konvencija je konvencija o vlažnim područjima od međunarodnog značaja, osobito kao staništa ptica močvarica

⁵ Afričko-euroazijski sporazum o vodenim pticama (tzv. AEWA – *African Eurasian Waterbird Agreement*).

Razna istraživanja su pokazala da loše upravljanje lovstvom može značajno smanjiti nosivi kapacitet (*carrying capacity*) močvarnih ekosustava za ptice močvarice. Lov na mjestima gdje se ptice hrane također može utjecati na smanjenje brojnosti populacije.

Stoga je prepoznata potreba za kvalitetnim znanstveno utemeljenim metodama praćenja populacija (*monitoring*), kako bi se osiguralo da lov ostane na nivou održivom za populacije, a da se pritom ne poremeti uloga vrste u ekosustavu ili sam ekosustav.

Hrvatsko zakonodavstvo

Najvažniji zakoni koji se bave zaštitom prirode, lovom i krivolovom su **Zakon o zaštiti prirode** (NN70/95) i **Zakon o lovstvu** (NN140/05). **Zakon o zaštiti prirode** uređuje upravljanje zaštićenim područjima, ali i zaštitu biljnih i životinjskih vrsta te nežive prirode izvan zaštićenih područja te zaštitu ekosustava. Kroz ovaj zakon u hrvatskom se zakonodavstvu primjenjuju i odredbe prethodno navedenih međunarodnih konvencija.

Lov i Zakon o lovstvu

Krajem 2005. godine stupio je na snagu Zakon o lovstvu (NN140/05) zamijenivši zakon iz 1994. godine. Oba ova zakona temeljena su na Ustavu RH (članak 4. stavak 1. i 2. i članak 52.) koji uređuje vlasničko pravo odnosa i zaštite dobara od osobitog interesa za Republiku Hrvatsku. Zakon je sličan lovnim zakonodavstvima većine europskih zemalja kojima se propisuje nedjeljivost prava lova od prava na zemljište što je u praksi dominalni ili zakupni sustav. Ovaj je zakon donio neke novosti, kao što je uvođenje markica i pratećih dokumenta za meso divljači da bi se spriječila lovokrada⁶ i plasiranje ilegalnog mesa u restorane. Prema markicama teoretski se svaki komad mesa može detektirati od šume do stola. Pravilnici koji primjenjuju ovaj zakon doneseni su tijekom 2006. godine, što znači da će se njihova primjena i efikasnost moći ocijeniti tek za koju godinu.

Zakon o lovstvu uređuje gospodarenje lovištem i divljači, a to obuhvaća uzgoj, zaštitu, lov i korištenje divljači i njezinih dijelova. Lovstvo ima gospodarsku, turističku i rekreativnu funkciju, te funkciju zaštite i očuvanja biološke i ekološke ravnoteže prirodnih staništa, divljači i divlje faune i flore.

Pravo lova⁷ temeljem koncesije na 30 ili zakupa na 10 ili 20 godina može steći: **vlasnik**, (ustanovljenjem lovišta na vlastitom zemljištu) ili **druga pravna ili fizička osoba** (koncesijom na državnom lovištu, zakupom državnog lovišta, zajedničkog lovišta ili privatnog lovišta). Ova se prava ne smiju prenositi podkoncesijom ili podzakupom.

LOVIŠTA

Lovište je određena površina zemljišta koje je zaokružena prirodna cjelina u kojoj postoje ekološki i drugi uvjeti za uzgoj, zaštitu, lov i korištenje divljači i njezinih dijelova. Ustanovljuje se prema vrsti, broju divljači i namjene lovišta.

⁶ **Lovokrada** je vrsta krivolova kada se love životinje dozvoljenje za lov legalnim metodama lova i u vrijeme dozvoljeno za lov, ali ih lovi osoba koja nema dozvolu za lov (znači ta osoba »krade« lovinu od osobe koja ima pravo uloviti spomenutu životinju)

⁷ **Pravo lova** je ovlast da se na određenoj površini zemljišta i voda (u daljnjem tekstu: zemljište) provode radnje uzgoja, zaštite, lova i korištenja divljači i njezinih dijelova.

Zabranjeno je ustanovljenje lovišta na:

- zaštićenim dijelovima prirode u kojima je lov zabranjen posebnim propisima
- moru i ribnjacima s obalnim zemljištem koje služi za korištenje ribnjaka
- ograđenim rasadnicima, voćnim i loznim nasadima namijenjenim intenzivnoj proizvodnji, ograđenim pašnjacima;
- miniranim površinama sa sigurnosnim pojasom širine do 100 m
- površinama na kojima je posebnim aktom zabranjen lov.

Zakon iznimno dozvoljava osnivanje lovišta, ali samo uzgajališta divljači, na ribnjacima s obalnim zemljištem, rasadnicima, pašnjacima, te voćnim i loznim nasadima.

Pri osnivanju lovišta **mora se** uzeti u obzir prirodna migracija divljači⁸.

⁸ Čl. 11. Zakona

Vrste lovišta:

- **Vlastito (privatno) lovište** se ustanovljuje na zemljištu pravne ili fizičke osobe gdje površina nije manja od 1.000 ha neprekinutog zemljišta (odn. 500 ha za otok ili skupinu otoka) *na pisani zahtjev vlasnika zemljišta.*
- **Državno lovište** čija površina nije manja od 1.000 ha neprekinutog zemljišta (odn. 500 ha za otok ili skupinu otoka) koje ustanovljuje nadležno ministarstvo ugovorom o pravu lova direktnom pogodbom na 30 lovnih godina.
- **Zajednička lovišta** na površinama zemljišta gdje nisu ustanovljena vlastita lovišta. Daju se u zakup pravnoj ili fizičkoj osobi sa sjedištem na području Republike Hrvatske na 10 lovnih godina putem javnog natječaja.

Lovištem se upravlja u skladu s lovnogospodarskom osnovom⁹ ili programom uzgoja divljači¹⁰. Lov smeđeg medvjeda obavlja se na temelju Akcijskog plana gospodarenja smeđim medvjedom u Republici Hrvatskoj za pojedinu godinu.

Zarade od koncesija raspoređuju se prema sljedećem ključu (članak 27. Zakona):

- 50 % sredstava za naknade ide vlasnicima zemljišta bez prava lova, razmjerno površini obuhvaćenoj lovištima za koja se uplaćuje lovozakupnina, preko proračuna županija i Grada Zagreba na čijem području je ustanovljeno lovište,
- 30 % sredstava ide u Proračun RH,
- 10 % sredstava uplaćuje se na poseban račun Ministarstva za provedbu Zakona,
- 10 % sredstava uplaćuje se na račun županija i Grada Zagreba za provedbu Zakona.

Vlasnik zemljišta bez prava lova ima pravo na naknadu za ograničenja kojima je podvrgnut u ostvarivanju prava lova drugih osoba, ali mora podnijeti zahtjev i dokazati da je zemlja njegova. Ako se ova sredstva ne isplate (vlasnici nisu podnijeli zahtjev ili nisu mogli dokazati vlasništvo zemljišta zbog nesređenih imovinsko-pravnih odnosa i zemljišnih knjiga) tada taj novac u roku od jedne godine mogu iskoristiti u županiji ili Gradu Zagrebu za razvoj i unaprjeđenje lovstva.

⁹ Lovnogospodarska osnova je planski akt kojim se detaljno uređuje gospodarenje određenom divljači i lovištem za određeno razdoblje u skladu s mogućnosti staništa te brojnosti i stanjem populacije divljači koja se uzgaja i prisutnosti zaštićenih vrsta.

¹⁰ Program uzgoja divljači – planski i gospodarski akt kojim se uređuju uzgoj, zaštita i korištenje divljači u uzgajalištima.

LOVNOGOSPODARSKE OSNOVE

Lovnogospodarske osnove (LGO) su desetogodišnji planovi za gospodarenje lovištem kojima se utvrđuje gospodarenje za razdoblje od dana davanja suglasnosti na lovnogospodarsku osnovu do 31. ožujka desete lovne godine. Bez takve osnove lov nije dopušten.

Zakon također određuje **mjere uzgoja i zaštite divljači**, pa je tako predviđeno:

- lovostaj za određene vrste divljači
- privremena zabrana lova divljači
- provedba radnji koje osiguravaju opstanak i razmnožavanje divljači, te mjere za očuvanje i poboljšanje staništa
- održavanje utvrđene brojnosti, omjera spolova i gospodarske starosti populacije divljači koja se uzgaja
- osiguravanje uvjeta za razmnožavanje i vođenje mladunčadi
- unošenje i čuvanje divljači radi postizanja brojnosti utvrđene LGO i programom uzgoja
- osiguravanje provedbe preventivnih, dijagnostičkih, kurativnih i higijensko-zdravstvenih mjera u lovištima i ostalim prostorima gdje se divljač uzgaja ili obitava radi zdravstvene zaštite divljači
- smanjivanje broja divljači koja čini štetu na podnošljivi broj te uklanjanje pasa i mačaka skitnica
- spašavanje divljači od elementarnih nepogoda
- provedbu mjera za osiguranje dovoljne količine kvalitetne hrane i pitke vode
- podizanje i održavanje lovnotehničkih i lovnogospodarskih objekata
- poduzimanje preventivnih mjera (istjerivanje divljači) pri obavljanju poljoprivrednih i drugih radova te upotrebu zaštitnih naprava na poljoprivrednim strojevima
- upotrebu sredstava za zaštitu bilja ili drugih kemijskih sredstava na propisani način i poduzimanje preventivnih mjera pri njihovoj upotrebi ili paljenju strništa, kukuružišta, trščaka i sl.
- korištenje određenih pasmina lovačkih pasa
- čuvanje lovišta
- suzbijanje krivolova.

Lovočuvarska služba

Lovočuvnik je osoba koja čuva lovište, sprječava lov divljači na nedopušten način te je ovlašten utvrditi identitet svake osobe koja lovi divljač ili se kreće u lovištu sa sredstvima prikladnim za lov divljači. Lovočuvnik:

- može privremeno oduzeti sredstva upotrijebljena ili namijenjena za lov kao i ulovljenu divljač i njezine dijelove u slučaju kršenja odredbi Zakona.
- je obvezan prikupljati obavještenja i podatke o krivolovu i o tome obavijestiti lovoovlaštenika, lovnu inspekciju i policiju.
- je obvezan izvještavati inspekciju nadležnu za zaštitu prirode i policiju o nezakonitom odstrjelu, odnosno stradanju zaštićenih vrsta.

Sprječavanje štete i naknada štete od divljači

Za štetu koju počinu divljač u lovištu odgovoran je **lovoovlaštenik**¹¹ lovišta, koji je dužan imati godišnji plan za poduzimanje mjera za sprječavanje štete i provoditi ga.

Korisnik zemljišta ima pravo na pravovremenu i besplatnu raspodjelu odgovarajućih zaštitnih sredstava (npr. repelenata) od lovoovlaštenika, te na nadoknadu štete od divljači, ako koristi sve propisane mjere za sprječavanje štete od divljači¹². To znači da vlasnik ili korisnik zemljišta koristi dobivene repelente ili je ogradio zemljište. **Šteta koju medvjed počinu na stoci na površinama na kojima je posebnim propisom zabranjen pristup i ispaša stoke, ne nadoknađuje se.**

Osoba koja nanese štetu divljači u lovištu snosi odgovornost za štetu lovoovlašteniku, a tu spada i lovokrađa¹³.

Kod nesreća u vožnji koje uključuju divljač odgovornost nastalu štetu na divljači snosi vozač ako nije prilagodio brzinu kretanja uvjetima na cesti, odnosno mogao pravovremeno postupiti po prometnom pravilu ili znaku, a u protivnom lovoovlaštenik lovišta u kojem je šteta nastala.¹⁴

OGRANIČENJA I ZABRANE

Divljač je zabranjeno loviti¹⁵:

1. Načinima i sredstvima kojima se ona masovno uništava.
2. U pojasu 300 m od ruba naselja (200 m u brdsko-planinskim područjima).
3. Kad je ugrožena poplavom, snježnim nanosima, poledicom, visokim temperaturama, požarom ili na drugi sličan način, osim u svrhu spašavanja.
4. Zamkama, stupicama, klopnama, mrežama, živim i umjetnim mamcima ili vabalicama, upotrebom pomoćnih sredstava u lovu (razna zvučno-svjetleća sredstva poput magnetofona, reflektora, zrcala i sl.), ljepljivim sredstvima ili hranom u koju je stavljeno omamljujuće sredstvo ili otrov. Iznimno je dopušten lov na neki od navedenih načina kod pojedinih vrsta (jelen, srnjak, lisica, šojka kreštalica, lisica, tvor, mungos, veliki puh, kuna).
5. Optičkim ciljnicima za noćni lov s mogućnošću elektroničkog povećavanja ili pretvaranja slike, električnim ili elektroničkim ubojitim ili omamljujućim napravama, eksplozivom, istjerivanjem plinom ili dimom.
6. Gaženjem i lovljenjem motornim vozilima, čamcima na motorni pogon i letjelicama.
7. Psima koji nisu lovački ili nemaju položen ispit.
8. Zvijerima.

¹¹ **Lovoovlaštenik** – pravna ili fizička osoba (obrtnik) koja je stekla pravo lova na temelju zakupa ili koncesije i vlasnik lovišta.

¹² Članak 79. Zakona o lovstvu

¹³ **Lovokrađa** je specifični oblik krivolova životinje dozvoljene za lov, ali je vrši osoba koja nema pravo taj lov izvršiti – nije ovlaštena za lov na tu životinju ili u tom području, pa se smatra da ona »krade« od lovoovlaštenika

¹⁴ Članak 86. Zakon o lovstvu

¹⁵ Članak 64. Zakon o lovstvu

9. Samostrjelom i sličnim napravama, ako posebnim propisom nije drukčije regulirano.
10. Zračnim oružjem i svim vrstama hladnog oružja.
11. Primamljivanjem hranom, vodom ili drugim sredstvima, osim divlje svinje, medvjeda, lisice, čaglja, kune, tvora i mungosa na mečilištima.

Divljač je zabranjeno loviti, te postavljati lovnogospodarske objekte u pojasu 300 m od granice posebno zaštićenih dijelova prirode i prolaza koji služe za migraciju divljači preko i ispod autocesta, osim uz granicu lovišta kad je granica lovišta određena rijekom ili drugom vodenom površinom.¹⁶

Zabranjeno je loviti i uznemiravati visoko bređe ženke, ženke koje vode mlade, ptice koje sjede na jajima, ptice za hranjenja ptica te životinje u hibernaciji. Također je zabranjeno ubijanje i prisvajanje mladunčadi, uništavanje i oštećivanje legla, gnijezda i jaja divljači. Za lov je dozvoljeno samo lovačko oružje.

Osoba koja je uočila mrtvu, ozlijeđenu ili bolesnu divljač, te napuštenu mladunčad, dužna je bez premještanja divljači o tome odmah obavijestiti lovoovlaštenika koji će pozvati ovlaštenog veterinara. Svako premještanje (prenošenje, prevoženje) divljači ili dijelova divljači bez zapisnika, odnosno potvrde o podrijetlu divljači smatra se krivolovom.¹⁷

LOVOSTAJI

Lovostaj je vrijeme zabrane lova na divljač, kako bi se životinje zaštitile u ranjivijim razdobljima, na primjer kad imaju mladunčad. Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva smije skratiti ili produljiti sezonu lovostaja prema potrebi¹⁸.

Životinjske vrste koje se smiju loviti u RH¹⁹

Sve ostale životinjske vrste se ne smiju loviti, kao ni gore navedene vrste izvan lovne sezone (za vrijeme lovostaja), i ako se to čini, smatra se krivolovom.

¹⁶ Članak 69. Zakona o lovstvu.

¹⁷ Članak 73., paragraf 3 Zakona o lovstvu

¹⁸ Članak 62. Zakona o lovstvu

¹⁹ Prema Pravilniku o izmjeni Pravilnika o Lovostaji (NN 82/2006), Rješenje o skraćenoj lovostaje smeđeg medvjeda (*Ursus arctos* L.) i Pravilnik o lovostaji (NN 155/05).

Životinjske vrste koje se smiju loviti u RH

Hrvatski naziv	Latinski naziv	Lovostaji
Jelen obični	<i>Cervus elaphus</i> L.	Jelen od 15.01. do 15.08. (NN 155/05). Košuta od 15.01. do 30.09. Tele od 01.02 do 30.09. (NN 82/06)
Jelen lopatar	<i>Dama dama</i> L.	Jelen od 15.01. do 15.09. (NN 155/05). Košuta od 15.01. do 30.09. Tele od 01.02 do 30.09. (NN 82/06)
Jelen aksis	<i>Axis axis</i> L.	Jelen kad nema očišćene i zrele rogove. Košuta kad je visoko bređa. (NN 155/05)
Srna obična	<i>Capreolus capreolus</i> L.	Srnjak od 01.10. do 30.04. Srna i lane od 01.02. do 30.09. (NN 155/05)
Divokoza	<i>Rupicapra rupicapra</i> L.	Od 01.01. do 31.08. (NN 155/05)
Muflon	<i>Ovis aries musimon</i> Pall.	Muflon nema lovostaja. Muflonka i janje od 01.01. do 31.07. (NN 155/05)
Svinja divlja	<i>Sus scrofa</i> L.	Vepar, nazime i prase – nema lovostaja. Krmača od 01.02. do 30.06. (NN 155/05)
Smeđi medvjed	<i>Ursus arctos</i> L.	Od 16.05. do 30.09. i od 16.12. do 31.12. 2006. (NN 48/06)
Jazavac	<i>Meles meles</i> L.	Od 01.12. do 31.07. (NN 155/05)
Mačka divlja	<i>Felis silvestris</i> Schr.	Od 01.02. do 31.10. (NN 155/05)
Kuna bjelica	<i>Martes foina</i> EHR.	Nema lovostaja, osim za ženku kada je visoko bređa ili dok vodi mladunčad (NN 155/05).
Kuna zlatica	<i>Martes martes</i> L.	Od 01.03. do 31.10. (NN 155/05)
Lasica mala	<i>Mustela nivalis</i> L.	Od 01.01. do 31.12. (NN 155/05)
Dabar	<i>Castor fiber</i> L.	Od 01.01. do 31.12. (NN 155/05)
Zec obični	<i>Lepus europaeus</i> Pall.	Od 16.01. do 30.09. (NN 155/05)
Kunić divlji	<i>Oryctolagus cuniculus</i> L.	Nema lovostaja (NN 155/05)
Puh veliki	<i>Myoxus glis</i> L.	Od 01.12. do 15.09. (NN 155/05)
Lisica	<i>Vulpes vulpes</i> L.	Nema lovostaja osim za ženku kad je visoko bređa ili dok vodi sitnu mladunčad (NN 155/05)
Čagalj	<i>Canis aureus</i> L.	Nema lovostaja osim za ženku kad je visoko bređa ili dok vodi sitnu mladunčad (NN 155/05)
Tvor	<i>Mustela putorius</i> L.	Nema lovostaja osim za ženku kad je visoko bređa ili dok vodi sitnu mladunčad (NN 155/05)

Mungos	<i>Herpestes ishneumon</i> L.	Nema lovostaja osim za ženku kad je visoko bređa ili dok vodi sitnu mladunčad (NN 155/05)
Fazan – gnjetlovi	<i>Phasianus sp. L.</i>	Od 01.02. do 15.09. (NN 155/05)
Jarebice kamenjarke: Grivna	<i>Alectoris graeca</i> Meissn.	Od 15.01. do 30.09. (NN 155/05)
Jarebice kamenjarke: Čukara	<i>Alectoris chucar</i>	Od 15.01. do 30.09. (NN 82/06)
Trčka skvrzulja	<i>Perdix perdix</i> L.	Od 01.01. do 31.08. (NN 155/05)
Prepelica pučpura	<i>Coturnix coturnix</i> L.	Od 15.11. do 31.07. (NN 82/06)
Prepelica virdžinijska	<i>Coturnix virginiana</i> L.	Od 01.02. do 31.07. (NN 155/05)
Šljuka bena	<i>Scolopax rusticola</i> L.	Od 01.03. do 30.09. (NN 155/05)
Šljuka kokošica	<i>Gallinago gallinago</i> L.	Od 01.02. do 15.10. (NN 155/05)
Golub grivnjaš	<i>Columba palumbus</i> L.	Od 01.02. do 31.07. (NN 155/05)
Golub pećinar	<i>Columba livia</i> Gmelin	Od 01.02. do 31.07. (NN 155/05)
Guska glogovnjača	<i>Anser fabalis</i> Latham.	Od 01.02. do 31.10. (NN 155/05)
Guska lisasta	<i>Anser albifrons</i> Scopoli.	Od 01.02. do 31.10. (NN 155/05)
Patka gluhara	<i>Anas platyrhynchos</i> L.	Od 01.02. do 31.08. (NN 155/05)
Patka glavata	<i>Aythya ferina</i> L.	Od 01.02. do 31.08. (NN 155/05)
Patka krunasta	<i>Aythya fuligula</i> L.	Od 01.02. do 31.08. (NN 155/05)
Patka pupčanica	<i>Anas querquedula</i> L.	Od 01.02. do 31.08. (NN 155/05)
Patka kržulja	<i>Anas crecca</i> L.	Od 01.02. do 31.08. (NN 155/05)
Liska crna	<i>Fulica atra</i> L.	Od 01.02. do 31.08. (NN 155/05)
Vrana siva	<i>Corvus corone cornix</i> L.	Nema lovostaja osim kad sjedi na jajima i dok hrani mladunčad (NN 155/05)
Vrana gaćac	<i>Corvus frugilegus</i> L.	Nema lovostaja osim kad sjedi na jajima i dok hrani mladunčad (NN 155/05)
Čavka zlogodnjača	<i>Coloeus monedula</i> L.	Nema lovostaja osim kad sjedi na jajima i dok hrani mladunčad (NN 155/05)
Svraka	<i>Pica pica</i> L.	Nema lovostaja osim kad sjedi na jajima i dok hrani mladunčad (NN 155/05)
Šojka kreštalica	<i>Garrulus glandarius</i> L.	Nema lovostaja osim kad sjedi na jajima i dok hrani mladunčad (NN 155/05)

PROVEDBA I NADZOR ZAKONA

Nadzor nad provedbom Zakona i pripadajućih propisa provodi Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva kroz inspekcijski nadzor. Postoji lovna inspekcija te inspekcija Državnog inspektorata koja se bavi prodajom i kupnjom divljači i njezinih dijelova.

PODZAKONSKI PROPISI IZ LOVSTVA

1. Pravilnik o lovostaji (NN 155/05, 82/06)
2. Pravilnik o službenoj iskaznici i znački lovnog inspektora (NN 11/06)
3. Pravilnik o sadržaju, načinu izrade i postupku donošenja, odnosno odobravanja lovnogospodarske osnove, programa uzgoja divljači i programa zaštite divljači (NN 40/06) i Stručna podloga za bonitiranje i utvrđivanje lovnoproduktivnih površina u lovištima Republike Hrvatske (NN 40/06)
4. Pravilnik o obilježavanju krupne divljači evidencijskim markicama (NN 62/06)
5. Pravilnik o uvjetima i načinu lova (NN 62/06)
6. Pravilnik o pasminama, broju i načinu korištenja lovačkih pasa za lov (NN 62/06)
7. Pravilnik o načinu određivanja trofeja divljači, obrascu trofejnog lista, vođenju evidencije o trofejima divljači i izvješću i ocijenjenim trofejima (NN 62/06)
8. Pravilnik o načinu lova pticama grabljivicama (NN 62/06)
9. Pravilnik o lovočuvarskoj službi (NN 63/06)
10. Pravilnik o stručnoj službi za provedbu lovnogospodarske osnove (NN 63/06)
11. Pravilnik o načinu lova u graničnom pojasu (NN 67/06)
12. Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja središnje lovne evidencije (NN 67/06)
13. Cjenik divljači (NN 67/06)

Osvrt na Zakon o lovstvu i njegova primjena u praksi

Tijekom donošenja Zakona o lovstvu Zelena akcija je analizirala prijedlog koji je usvojila Vlada RH te kroz medije i dopise saborskim zastupnicima u Saboru objavila rezultate te analize s konkretnim komentarima. Rezultat te akcije bila je izmjena nekih članaka spomenutog Zakona. To se ponajprije odnosi na prijedloge za osnivanje posebnog žiroračuna pri Hrvatskom lovačkom savezu na koji bi se slijevao veći dio novca od zakupina lovišta namijenjen poboljšanju lovstva te drastično smanjenju naknade vlasnicima zemljišta na čijem se zemljištu osnivaju lovišta. Kao i uvijek, prekratak rok i nepostojanje zakonske mogućnosti da građani, pa tako ni udruge građana kao što je Zelena akcija, vide Zakon u njegovoj pripremi prije nego ga usvoji Vlada RH, nije dao mogućnosti za više utjecaja. Iako novi Zakon donosi mjere za sprječavanje krivolova, kao što je identifikacija svake pojedine životinje i izdavanje posebnih markica za meso, još uvijek postoje mogućnosti za poboljšanja.

Prijedlozi Zelene akcije mogu se podijeliti u tri skupine:

- 1) površina lovišta i zone zabrane
- 2) utjecaj na ekosustave i bioraznolikost te populacije lovnih životinja
- 3) prava vlasnika zemljišta odnosno lokalnog stanovništva.

1) površina lovišta i zone zabrane

Prema zakonu o Lovstvu, cijela je Hrvatska, osim naselja²¹ i prometnica te nacionalnih parkova i nekih specijaliziranih rezervata, raspodijeljena u lovišta kojima gospodare lovačka društva ili privatni zakupnici i koncesionari. **Posebno ističemo da je najviše zaštićenog područja u Hrvatskoj unutar parkova prirode u kojima lov nije zabranjen.** Lov i postavljanje lovnogospodarskih objekata također je zabranjeno i na 300 m oko prolaza za migraciju divljači preko i ispod autocesta (tzv. »zeleni mostovi«) te u području 300 m od granice zaštićenog područja prirode u kojem je zabranjen lov (nacionalni parkovi te posebni zoološki i ornitološki rezervati).

Ovim je Zakonom o lovstvu ukinuta »zaštitna zona« od 300 metara oko naselja koja je postojala u Zakonu iz 1994. godine kada se u toj zoni nisu smjela uspostavljati lovišta, što je kasnijim naknadnim izmjenama Zakona promijenjeno (lovišta su smjela biti u toj zoni, ali se u njima nije smjelo loviti). Novi je zakon 2005. g. smanjio zonu zabrane lova na udaljenost od 200 m

²¹ Iako naselja i prometnice ne bi trebali biti u lovištima, u praksi se ne poštuje zabrana lova oko naselja i prometnica, a manja naselja se nalaze i u lovištima. U praksi je čest konflikt s lokalnim stanovništvom zbog lova u naseljima, pa je na Zeleni telefon Zelene akcije prijavljeno i nastrojeljivanje rode usred sela

u brdsko-planiniskim područjima. Iako se ni sad u lovištima u toj zoni ne smije loviti, to je teško kontrolirati u praksi, a zaštitna zona uključuje i poljoprivredne površine i malo veće seoske okućnice. U tim prostorima dolazi do konflikata s lokalnim stanovništvom zbog ustrjeljivanja pasa i mačaka u lovištu te zbog nepoštivanja zabrane lova u ovoj zoni. Najčešći slučajevi prijave koje Zelena akcija dobije vezano uz lov i krivolov odnose se upravo na lovljenje u ovoj zabranjenoj zoni, a poneki završe i u dnevnom tisku kao slučaj žene propucane sačmom na ulazu u mjesno groblje (Jutarnji list, 22. 8. 2006.).

Lovac u šumi naciľjao pticu, opalio i sačmom pogodio ženu na groblju

■ **ZADAR** - Marija Grabovac iz mjesta Smilčić, nedaleko od Zadra, lakše je ozlijeđena, ali je ipak zadržana na Odjelu kirurgije zadarske Opće bolnice zbog promatranja nakon što ju je pogodila sačma iz lovačke puške.

Naime, to se dogodilo u nedjelju oko 7 sati, kada je 58-godišnjak bio u lovu sa svojim bratom u Smilčiću. Nakon što je naciľjao pticu, ispalio je hitac, a sačma je nesretnu ženu pogodila u trenutku kada se nalazila na ulaznim vratima mjesnog groblja. Lovac ju je odmah prevezao u zadarsku bolnicu, a njemu je policija oduzela pušku, iako je za nju imao dozvolu i uredne papire te je još zaradio i kaznenu prijavu zbog dovođenja u opasnost života i imovine. (M. G.)

Da se zabrana lova u zabranjenim područjima ne poštuje, pokazuje i tragikomičan slučaj skidanja tabli s označenih minskih polja uz lijevu baranjsku obalu Drave da bi se moglo ići u lov na zabranjenom području, iako je ta zabrana uvedena prvenstveno zbog zaštite samih lovaca (Jutarnji list, 4. 5. 2007.)

Stoga Zelena akcija zastupa stav da se prošire zone zabrane i tako da naselja sa zaštitnom zonom od 300 m ne budu sastavni dijelovi lovišta nego da se izuzmu iz njih.

2) **utjecaj na ekosustave i bioraznolikost te populacije lovnih životinja**
Sredstva sa zabranom korištenja u lovu (noćna optika, vabilice za ptice i sl.) legalno se prodaju i oglašavaju u lovačkim časopisima, budući da je u Republici Hrvatskoj po Zakonu o oružju dozvoljena njihova prodaja i posjedovanje, iako je njihova upotreba za lov zakonom zabranjena. To dovodi do apsurdne situacije da se osoba može kazniti samo ako je uhvaćena na licu mjesta dok koristi takvu opremu. **Treba zabraniti i prodaju i posjedovanje takvih sredstava. Time bismo riješili i problem stranih državljana (posebice Talijana) koji uredno prelaze granicu s nedozvoljenim sredstvima za lov i poslije ih koriste u krivolovu.**

Na mečilištima²² je još uvijek dozvoljeno primamljivanje nekih lovnih vrsta vodom. Smatramo da se izvori vode nikako ne smiju koristiti za primamljivanje životinja, posebno u sušnim i krškim područjima. Mečilišta bi morala biti udaljena barem 100 m od izvora vode (što u praksi često nije slučaj). Pravilnikom ili uvjetima za lovnogospodarsku osnovu treba zabraniti postavljanje osmatračnica i hranilišta uz izvore vode, budući da se isti često koriste u krivolovu (lov s osmatračnica je zabranjen, ali se one često zloupotrebljavaju).

Prometnice predstavljaju jedan od najvećih problema u zaštiti prirode, budući da cjepkaju staništa životinja na male izdvojene cjeline, što mnoge životinjske vrste ne podnose. Kako već same po sebi prometnice predstavljaju ozbiljan problem, nedopustivo je da se prelaz životinjama još dodatno otežava lovom te bi trebalo zabraniti lov i u sigurnosnom pojasu od 300 m oko prometnica.

Gospodarenje lovištem uređuje se kroz lovnogospodarske osnove za pojedino lovište kojima se utvrđuje najveći mogući broj divljači koji se može uzgajati u lovištu, a da njegov uzgoj i prateće gospodarske djelatnosti ne remete odnose između divljači i zaštićenih životinjskih vrsta, te

²² **Mečilište** je mjesto na kojem se divlja svinja, medvjed, lisica, čagalj, kuna, tvor i mungos smiju primamljivati hranom, vodom ili drugim sredstvima, a potom se ubijaju sa čeke (osmatračnice). Članak 64. Zakona o lovstvu.

njihovih prirodnih staništa. Kako ne postoje sustavna i dostatna istraživanja o populacijama i njihovoj interakciji s drugim vrstama unutar ekosustava, divljač se umjetno uzgaja i prihranjuje, čime se povećavaju prirodni kapaciteti lovišta, te time poremećuje ravnoteža unutar ekosustava.

Treba uvesti i provoditi neovisno praćenje populacija (brojanje životinja) u lovištima te utjecaja na ostale vrste unutar ekosustava, a ne da se brojno stanje životinja u lovištima utvrđuje samo temeljem izvještaja lovoovlaštenika.

3) prava vlasnika zemljišta odnosno lokalnog stanovništva

Naknada vlasnicima zemljišta bez prava lova smanjena je na samo 50% od iznosa koncesije. (prema Zakonu iz 1994. naknada je bila 70%, prema izmjenama Zakona iz 1999. g. 90%, te 80% prema izmjenama Zakona iz 2001. g.), a kao razlog se navodi da vlasnici ionako ne potražuju ovu naknadu!

Da bi dobili naknadu za uspostavljanje lovišta na privatnom zemljištu, vlasnici bez prava lova moraju podnijeti zahtjev u roku godine dana i dokazati pravo vlasništva. Pri tome nemali problem predstavljaju nesređeni vlasnički odnosi, troškovi vađenja potrebnih dokumenata, te većinom starije ruralno stanovništvo koje nije sklono upustiti se u komplicirani proces traženja naknade za koncesiju. Ne samo da je procedura komplicirana, nego većina vlasnika zemljišta nije niti upoznata s mogućnošću dobivanja

naknade, što smo se i uvjerali na terenu pitajući seljane znaju li da imaju pravo na naknadu i jesu li je tražili. **Time su vlasnici zemljišta dodatno obespravljeni jer ne samo da im se na privatnoj zemlji ustanovljava lovište, već im je praktički onemogućeno dobiti naknadu.** Slični problemi javljaju se i prilikom traženja nadoknade od šteta. *Ne postoji politička volja da se ovakvo stanje riješi na dobrobit vlasnika zemljišta jer ako se novac ne povraća vlasnicima u roku od godine dana, njime mogu raspolagati Županije i grad Zagreb.*

Vlasnici malih površina zemljišta ne mogu dobiti pravo lova, jer je za uspostavljanje vlastitog (privatnog) lovišta potrebno minimalno 1.000 ha neprekinutog zemljišta (odn. 500 ha za otok ili skupinu otoka), a po novom Zakonu vlasnici zemljišta se ne mogu udružiti i napraviti zajedničko lovište. Time je njihova zemlja automatski uvrštena u zajednička lovišta. Tako na primjer, **jedna lokana zajednica, selo, ne može zajednički osnovati lovište na zemlji svojih seljana, pa je time automatski lokalna zajednica osiromašena, a prihod od lovišta ide izvan zajednice, dok**

lovištem gospodari zakupnik ili koncesionar kojemu ne mora biti cilj razvoj kraja i mudro gospodarenje, već povrat uložениh sredstava i maksimalni profit od lovišta.

Lovna područja ne bi trebala biti na privatnom posjedu, ako vlasnik to ne želi, već ih treba izuzeti iz lovne osnove.

Zakon o lovstvu dopušta i **uklanjanje pasa i mačaka u lovištu** (osim kad je riječ o lovačkim psima) na udaljenosti 300 m od nastambe vlasnika, odnosno od stada. U pravilu uklanjanje znači ubijanje bez naknade vlasniku psa i mačke. Iako pse i mačke ne bi trebalo puštati u lovišta bez nadgledanja jer mogu načiniti štetu divljim životinjama, ovakva je mjera preokrutna, pogotovo ako je vlasnik u blizini i ako se radi o šetnji.

Lovišta na otocima i otočni ekosustavi²³

Drastičan primjer ovakvog zakonskog rješenja davanja koncesija i zakupa te obespravljenost lokalnog stanovništva dogodio se na kvarnerskim otocima, a najpoznatiji je slučaj otoka Cres.

Cres je poznat po svojoj izuzetnoj bioraznolikosti, pa tako ima 1340 biljnih vrsta, a od toga 42 vrste orhideja. Na njemu se gnijezdi 96 vrsta ptica, te živi 32 vrste gmazova i vodozemaca (u usporedbi sa Cresom, Sicilija ima samo 25 vrsta). Ovi podaci čine Cres najbogatijim jadranskim otokom što se tiče bioraznolikosti.

Sektorski pristup i Zakon o lovstvu koji ne omogućuje lokalnoj zajednici da upravlja svojim razvojem i koji je kreiran tako da osim odlučivanja i najviše zarađenih sredstava završi daleko od lokalne zajednice, doveo je do sukoba lokalne zajednice i lovaca. Naime, otok Cres je poznat, kao i Pag i ostali kvarnerski otoci, po ekstenzivnom ovčarstvu, gdje se ovce drže cijele godine na otvorenom, ali u »gromačama« ograđenim pašnjacima.

NAPAD DVAJU PASA NA STADO NADOMAK LABINA IZRODIO SE U OBRACUN VLASNIKA

Lovački psi napali ovce, pijani lovci ovčare

LABIN – U blizini obiteljske kuće u mjestu Katorji kod Labina u srijedu oko 19 sati došlo je do namatanja jagnjete rade i maza košula sa dva lovačka psa napala stado ovaca koje se nalazilo u dvorištu kuće i obližnjem livadi, rekao je na javljanju konferenciji za novinare u PU istarskoj u Puli glasnogovornik Robert Pavleković.

Jedan od vlasnika ovaca, 58-godišnji D. V. iz Labina iz svoje je kuće čuo lovac pusu te kroz prozor vidio dva lovačka psa kako napadaju stado ovaca. Budeći da su D. V. kreću pomoći štaka, njegovu kćer D. V. (34) iznulo je iz kuće i pokušao otjerati psa, a u pomoć joj je priskočio i drugi vlasnik stada 52-godišnji I. K. iz Labina. Njih su obje ne-

kako uspjeli otjerati psi, no psi su se nakon nekog vremena ponovno vratili i počeli napadati ovce dok su ih svi pokušali otjerati štapirom. U jednom trenutku lovački su psi iz stada uspjeli izdvojiti jednu ovcu te su je srušili na tlo i počeli napadati. Tada je D. V. svojom lovačkom puškom, za koja posjeduje dozvolu, jednom hitcem pogodio

jednog psa u nogu i tako spasio ovcu koja je potom pobegla u staju. U trenutku kada je D. V. napuštao kuću, iz obližnje štare pogorili su se vlasnici lovačkih pasa, S. B. (75) i B. B. (51), otac i sin iz Labina. Sin je u rukama imao lovačku pušku, dok je otac imao štap. Obesica se potom krenuo prema D. V. te ga fizički i verbalno napali. D. V. je u ruku otca ušao, a u pomoć mu je priskočila kćer, no nije mu mogla pomoći. U prepirku nastaloj udario se I. K. koji je nekako uspio spriječiti eskalaciju sukoba.

Nakon istrage u policijskoj postaji u Labina utvrđeno je da je u trenutku sukoba 51-godišnji lovac imao 0,53, a njegov otac 0,06 promila alkohola u krvi. Prete S. B. siljaloj preokupirano prijavu radi drskog posustava, dok protiv B. B. uz metu prijava siljaci i prijava zbog okultanja životinja bez nadzora. U sukoba je osuđen D. V. lakše ozlijeđen, a osuđen je oskrnjeno lovačko oružje radi utvrđivanja prekršajne odgovornosti.

M. SOFTIĆ

Sve je počelo kad su lovački psi napali stado

Novi list, 26. 08. 2006.

²³ Podaci korišteni u ovom poglavlju preuzeti su iz predavanja Dr. Gorana Sušića, Istraživačko-edukacijski centar za zaštitu prirode Eko-centar *Caput Insulae*-Beli, na seminaru 25. 4. 2007.

Ovakav način ovčarenja prisutan je na našim otocima već tisućljećima i stvorio je jedan poluprirodni ekološki sustav bogat bioraznolikošću u suživotu čovjeka i prirode.

Međutim, kako su isti ti pašnjaci danas na području lovišta, a lovozakupnik je na otok naselio jelene lopatare i divlje svinje strane ekosustavu otoka, neminovno dolazi do velikih šteta u ovčarstvu, pa i do urušavanja cijelog ekosustava i smanjenja bioraznolikosti otoka.

Broj ovaca na otoku Cresu u 15 godina smanjio se na pola, a nekoliko tisuća poklale su divlje svinje, dok 1 jelen lopatar popase trave kao 6 ovaca, pa je tako u direktnoj kompeticiji s ovcama. Sjeverni dio otoka, Tramuntana, vrlo šumovit i danas nenaseljen, jer su svi mali zaseoci napušteni, ograđen je u gater²⁴ za divljač. Sukobi sa lokalnim stanovništvom bili bi i veći da se nasljednici nisu raselili s otoka, jer je cijeli taj dio u privatnom vlasništvu, a nedavno je probijena i cesta zbog lakšeg pristupa lovcima. **Ovaj drastični primjer je vrhunac lošeg gospodarenja u lovstvu, jer su naseljenje alohtone vrste divljači nanijele velike štete lokalnom stanovništvu i ekosustavu otoka.**

Problem otoka Cresa su u medijima iznijele i udruge, Istraživačko-edukacijski centar za zaštitu prirode Eko-centar *Caput Insulae*-Beli i Savez udruga kvarnerskih i dalmatinskih otoka (SUKIDO).

²⁴ Gater je ograđeni dio lovišta.

Udruge su ponudile rješenje problema u tri koraka:

1. Ukinuti lovište i područje proglasiti nelovnim, odnosno zabraniti lov u ovom području
2. Proglasiti alohtonu²⁵ divljač na otocima štetočinama
3. Ukloniti alohtonu divljač s otoka.

Iako lovci tvrde da je uklanjanje divljih svinja s otoka protivno Zakonu o lovstvu, uklanjanje alohtone divljači s otoka traži i zahtijeva: Zakon o otocima, Zakon o zaštiti prirode, Direktiva o staništima EU, Prostorni plan Primorsko-goranske županije, Prostorni plan Područja posebnih namjena Tramuntane, Prostorni plan Grada Cresa i Deklaracija Grada Cresa.

Čak i Zakon o lovstvu daje tu mogućnost u članku 62., Stavak 2., koji glasi: »Ministarstvo je ovlašteno: dopustiti lov za vrijeme lovostaja ako to zahtijevaju potrebe znanosti, nastave, zooloških vrtova, kinoloških i sokolarskih priredaba i muzeja *te zaštite zdravlja ljudi, stoke i divljači.*«

Usprkos žestokom protivljenju lovaca i ignoriranju nadležnih u Primorsko-goranskoj županiji, udruge su se nakon tri godine kampanje uspjele konačno izboriti za donošenje odluke o uklanjanju divljih svinja s otoka.²⁶ Nažalost i ta odluka ne propisuje rokove za uklanjanje, ne imenuje odgovorne i ne predviđa kazne za eventualno neuklanjanje, pa postoji sumnje da se zapravo radi o »mazanju očiju« javnosti u predizbornoj godini. Jer, ako se Naredba i ne bude poštivala – nikom ništa.

²⁵ Alohton – koji nije prirodano u nekom području, koristi se kao stručni termin za biljne i životinjske vrste naseljene u neki ekosustav, najčešće namjernim ili nenamjernim aktivnostima čovjeka. Kako ove vrste ne pripadaju pojedinom ekosustavu, često poremete ekološku ravnotežu ili ugroze neku autohtonu ili domaću, autentičnu vrstu.

²⁶ Naredba Ministra Poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva od 24. 4. 2007.)

Zanimljivo je napomenuti da je PGŽ **produžila** zakup tzv. Zajedničkog lovišta Tramuntana na još 10 godina (1. 4. 2005.) iako je to **u suprotnosti** s onim što izričito traže gore spomenuti prostorni planovi. No, kako smo već vidjeli, zarada od lovstva ide u državni i županijski proračun, dok zarada od stočarstva ostaje lokalnom stanovništvu, pa uzrok takvih štetnih odluka vjerojatno treba tražiti u ovoj činjenici.

Nastavi li se s otezanjem uklanjanja alohtone divljači s Cresa, za nekoliko će godina broj ovaca biti toliko smanjen, da neće više moći služiti kao prehrambeni resurs bjeloglavim supovima. Uslijed toga može se sa sigurnošću predvidjeti njihov potpuni nestanak i sa zadnjeg obitavališta (koji su uz to i Ornitološki rezervati) u Hrvatskoj. Istraživačko-edukacijski centar za zaštitu prirode iz Beloga na otoku Cresu, udruga kojoj je jedna od osnovnih programskih aktivnosti upravo zaštita bjeloglavih supova, za njihov ubrzani nestanak optužuje lovce, odnosno lovački lobi među županijskim političarima kao i moćnicima među raznim državnim političarima, zbog njihove nespремnosti da pristupe uklanjanju alohtone divljači s otoka.

Lov u zaštićenim područjima

Kao što je već napomenuto, najveća površina zaštićenih područja u Hrvatskoj nalazi se unutar parkova prirode, koji su niska kategorija zaštite i u kojima su dopuštene gospodarske djelatnosti među kojima i lov²⁷. Ipak, ova su područja prvenstveno namijenjena zaštiti, pa se mogu i moraju postaviti stroži uvjeti za provođenje gospodarskih aktivnosti u zaštićenim područjima. To se može napraviti kroz prostorne planove i planove upravljanja parkovima ili kroz uvjete zaštite prirode koje uvjetuju specifične mjere za sve aktivnosti koje se događaju u parku.

Park prirode Lonjsko polje

Lonjsko polje ima površinu od 506 km² i nalazi se u poplavnoj dolini rijeke Save s bogatim vlažnim travnjačkim staništima i staništima nizinskih poplavnih šuma. Kao jedno od rijetkih močvarnih staništa još uvijek očuvanih u Europi, Lonjsko polje je prepoznato u svijetu po svojem bogatstvu ptičjih vrsta, te je stoga i uvršteno na popis vlažnih staništa od međunarodnog značenja Ramsarske konvencije. U Parku se nalaze i dva **ornitološka rezervata – Krapje Đol i Rakita**.

Unutar Parka postoji tradicionalno ekstenzivno stočarenje, pa i tradicionalno *žirenje* svinja u šumi, gdje se domaće životinje puštaju slobodno u šume i pašnjake. Ta tradicija je stvorila interakciju čovjeka i prirode i očuvala cijeli ekosustav ovog prostora do današnjeg dana. Lov je tradicionalno prisutan, pa danas u Parku imamo dvanaest državnih i dva zajednička lovišta u ukupnoj površini od 62.652 ha. U Parku je prepoznato nekoliko problema vezanih uz lov, a to su odnos lova i tradicionalnog stočarenja te sezonske poplave koje poplavljuju lovišta. Također je problem što se lov održava u prostoru u koji dolaze posjetitelji, pa može doći do incidentnih situacija i nesreća, a prisutan je i krivolov.

Zbog važnosti ovog područja za ptice močvarice, Park je u suradnji s Ministarstvom kulture uveo mjere zaštite prirode u lovnogospodarske osnove zabranivši lov na pernatu divljač osim na fazana. Tom mjerom je pronađen kompromis kojim se s jedne strane omogućava lov na fazana, za koji se može očekivati da se isključivo odvija na neosjetljivim površinama, tj. oranicama, a s druge strane isključeno je uznemiravanje ugroženih vrsta ptica u osjetljivom poplavnom dijelu Parka. Uvođenje ovakve mjere dobar je primjer i za ostale parkove prirode u Hrvatskoj.

²⁷ Park prirode je po međunarodnoj IUCN klasifikaciji 5. kategorija zaštite (od 6 postojećih pri čemu 1. kategorija ima najstroži režim zaštite prirode). U parkovima su dopuštene gospodarske aktivnosti, koje se mogu posebnim mjerama ograničiti.

Park prirode Kopački rit

Park prirode Kopački rit prostire se na površini od 26.300 ha, a unutar Parka postoji i Posebni zoološki rezervat na površini od 7.143 ha. Ovo je još jedno vrijedno i izuzetno močvarno područje prepoznato od Ramsarske konvencije i važno za zaštitu ptica.

Lov u Parku obavlja se temeljem lovno-gospodarskih osnova, Uvjeta zaštite prirode koje propisuje Ministarstvo kulture, Zakona o lovu, Pravilnika o unutarnjem redu u Parku prirode »Kopački rit« i izvodima iz lovno-gospodarskih osnova u vidu godišnjih i mjesečnih planova. Lov u Posebnom zoološkom rezervatu je zabranjen.

Područje Kopačkog rita poznato je po bogatstvu divljači i dugotrajnoj tradiciji lova i ribolova, a specifično je što postoji lak pristup svim dijelovima parka vodenim i kopnenim putem, pa to dodatno otežava kontrolu i omogućuje krivolov. Za krivolov je najprivlačnije i najosjetljivije područje Posebnog zoološkog rezervata gdje je lov zabranjen, a pristup lak. Kako je dio terena miniran, to dodatno otežava kontrolu, ali se čini da ne sprječava krivolovce.

Park prirode Kopački rit²⁸ nalazi se unutar državnog otvorenog lovišta br. XIV/9 – Podunavlje-Podravlje, a moramo napomenuti da je **Hrvatsko društvo za zaštitu ptica i prirode** u ožujku 2007. zatražilo od Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva ukidanje ovog lovišta. Lovište je ustanovljeno 1994. godine, a danas se prostire na ukupnoj površini od 26.810 ha te je dano na gospodarenje Hrvatskim šumama.

Hrvatsko društvo za zaštitu ptica i prirode smatra da lovište krši odredbe Zakona o lovstvu jer:

- Granice lovišta u cijelosti uključuju Posebni zoološki rezervat »Kopački rit« u kojem je lov zabranjen
- Granice lovišta uključuju dijelove područja Parka prirode i predjela Dravica koje su minirane i koje se vode kao minsko sumnjivo područje (oko 3000 ha).
- Granice lovišta opisane na način da uključuju istočne dijelove ribnjaka Podunavlje, a Zakon o Lovstvu zabranjuje ustanovljavanje lovišta na moru i ribnjacima s obalnim zemljištem koje služi za korištenje ribnjaka.
- Granice lovišta »Podunavlje-Podravlje« uključuju još dijelove sela i čitavih naselja, vrtove i okućnice, ceste, puteve, posjetilačke i poučne staze unutar parka prirode Kopački rit, škole i vrtiće, te lokalno stanovništvo i njihove kućne ljubimce. Od 1999. godine granice lovišta su mijenjane nekoliko puta, te se ono evidentno širi na štetu lokalnog stanovništva.

²⁸ Podaci su preuzeti iz pisma Hrvatskog društva za zaštitu ptica i prirode Ministru poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva

- Granice lovišta dobrim dijelom obuhvaćaju jedno od najvrjednijih prirodnih područja Republike Hrvatske, koje ima međunarodni status Vlačnog područja od međunarodnog značaja, osobito kao staništa ptica močvarica (tzv. Ramsarsko područje), te Ornitološkog područja od međunarodnog značaja (tzv. IBA područje).

Područje čitavog baranjskog dijela Podunavlja zadovoljava kriterije za uvrštanje u paneuropsku ekološku mrežu NATURA 2000, a također postoje inicijative za proglašavanjem ovog područja nacionalnim parkom. Hrvatsko društvo za zaštitu ptica i prirode smatra da intenzivno lovstvo koje se provodi u ovom lovištu (uključujući ograđene dijelove lovišta koji ometaju prirodnu migraciju životinja, hvataljke za divljač i prevelika gustoća lovno-tehničkih objekata) u suprotnosti s ciljevima zaštite ovog međunarodno značajnog prirodnog područja, kao i s planovima razvoja čitave regije koji se temelje na ekološki prihvatljivim vidovima turizma.

Park prirode »Velebit«²⁹

Zbog svoje izuzetne bioraznolikosti Velebit je 1978. g. uvršten u mrežu rezervata biosfere (MAB) poveljom UNESCO-a. Park prirode Velebit osnovan je 1981. g., te je najveće zaštićeno područje u Hrvatskoj koje zauzima površinu od 2274 km². Usprkos ranom proglašavanju zaštićenog područja, Javna ustanova »Park prirode Velebit« je osnovana je tek 1998. g., a danas

²⁹ Tekst je napisan temeljem prezentacije Mr.sc. Ane Brkljačić, Ravnateljice PP Velebit na seminaru u Zagrebu »Zaštita prirode, lov i krivolov«

ima sjedište u Gospiću, te dva izdvojena ureda u Krasnu i Obrovcu. Unutar granica Parka postoje i dva nacionalna parka sa svojim javnim ustanovama, a to su NP »Paklenica«, površine 9.600 ha i NP »Sjeverni Velebit« površine 10.900 ha. Park prirode Velebit prostire se na područja 3 županije, 4 grada i 7 općina, što povećava kompleksnost upravljanja Parkom.

Na području Parka prirode »Velebit« postoje ukupno 34 vlastita (državna) lovišta, od kojih se 10 nalazi u cijelosti unutar granica Parka. Također postoji 6 zajedničkih (županijska) lovišta, od kojih se 1 u cijelosti nalazi unutar granica Parka.

Uprava parka i njezini nadzornici prepoznali su probleme s lovom i krivolovom unutar Parka, pa su održali sastanak stručne i nadzorne službe Ustanove i nadležnog inspektora za problematiku lovstva i šumarstva u studenom 2006. Sve uočene nepravilnosti o kojima se razgovaralo, argumentirane su fotodokumentacijom.

Kao rezultat intenzivnog praćenja stanja u lovištima na području Parka, definirale su se skupine nepravilnosti koje se redovito ponavljaju i na temelju toga su predložene teme za razgovor:

- 1) **Loše upravljanje lovištima** (podkoncesija lovišta, broj i vrsta lovno-gospodarskih objekata, pozicioniranje lovno-gospodarskih objekata uz ceste, pravilna izrada objekata, lokve, pojilišta, gateri i njihova pravilna uporaba, trenutna brojnost divljači, način kontrole brojnosti divljači i zabrane lova sl.)
- 2) **Način lova** (korištenje pasa, organiziranje skupnih lovova, kretanje cestama (članak 54. Zakona o lovu), broj odstrijeljene divljači, lov u blizini javnih i privatnih objekata, prometnica, planinarskih staza)
- 3) **Mečilišta** (mečilišta medvjeda, način izlaganja hrane na mečilištima, kontrola kvantitete i kvalitete hrane, potvrda o kvaliteti hrane, broj mečilišta, pozicioniranje mečilišta).

Dogovoreni su sljedeći zaključci:

- 1) Nadzorna služba Javne ustanove »Park prirode Velebit« u pismenom obliku i fotodokumentirano, dostavit će inspektoru popis nepravilnosti zatečenih prilikom nadzora zaštićenog područja Parka prirode »Velebit« u posljednjih pet mjeseci, kako bi se omogućilo daljnje inspeksijsko postupanje.
- 2) O svakoj nepravilnosti uočenoj u budućnosti prilikom rada nadzornika na terenu, lovni inspektor će biti pismeno obaviješten.
- 3) Predlažu se povremeni zajednički obilasci terena od strane nadzornika i inspektora.

U svakodnevnom radu primijećeni su i drugi problemi. Jedan od najvećih je to što inspeksijska služba ima jako malo ljudi i vrlo slabo je opremljena. Tako inspektor nema terensko vozilo i u inspekciju ide s lovozakupnikom, što uvjetuje najavu inspektora i isključuje mogućnost nenadanog nadzora. Osim vozila, inspekcija nema ni fotoaparata ni GPS-a, što im dodatno otežava rad.

Uvjeti zaštite prirode od strane Uprave za zaštitu prirode Ministarstva kulture izdaju se u obliku rješenja i sastavni su dio lovnogospodarske osnove (LGO). Kroz Uvjete se nalaže da se u uvodnom dijelu LGO definira »Velebit« u njegovim bitnim značajkama (biogenetski rezervat i dr.), te naznači položaj navedenog lovišta u njemu. Lovovlaštenik se obvezuje uključivati u zaštitu i očuvanje elemenata krajobrazne i biološke raznolikosti, kroz zadovoljavanje odredbi LGO-ve, npr. održavanje livada, izvora, lokvi i sl. Lovovlaštenik se obavezno mora uključiti i u obrazovne aktivnosti, koje na području lovišta organizira Javna ustanova »Park prirode Velebit«.

Lokacije i materijale za izradu lovnogospodarskih i lovnotehničkih objekata treba određivati u dogovoru sa stručnom službom Parka, te ih graditi i uz planinarske putove u cilju ispunjavanja edukacijske funkcije. Treba identificirati područja i putove, kao i vrijeme korištenja određenih dijelova lovišta od strane turista i planinara, te tome prilagoditi lovne aktivnosti. U tim područjima u vrijeme boravka i prolaska navedenih korisnika prostora nije dozvoljeno dolaženje s lovačkim oružjem i psima. Od zabrane su isključeni ovlaštene lovočuvare. **Za provođenje ovih uvjeta lovoovlaštenici se obavezuju sklopiti sporazum s upravom Javne ustanove »Park prirode Velebit«.**

Krivolov

Krivolov je lov obavljen mimo propisa Zakona o lovstvu. Kao što smo već napomenuli, krivoloviti se mogu zakonom trajno zaštićene vrste, ili vrste dozvoljene za lov izvan lovnih sezona, zaštićene dobne i spolne kategorije (npr. majka s mladima) ili vrste koje nisu zaštićene kao takve, ali se nalaze u području gdje je lov zabranjen (npr. nacionalni park). Također postoji i specifični oblik krivolova koji se zove lovokrađa, a odnosi se na lovljenje životinje koja je Zakonom dozvoljena za lov, ali je lovi osoba koja nema dozvolu za lov.

Koliko zapravo ima krivolova?

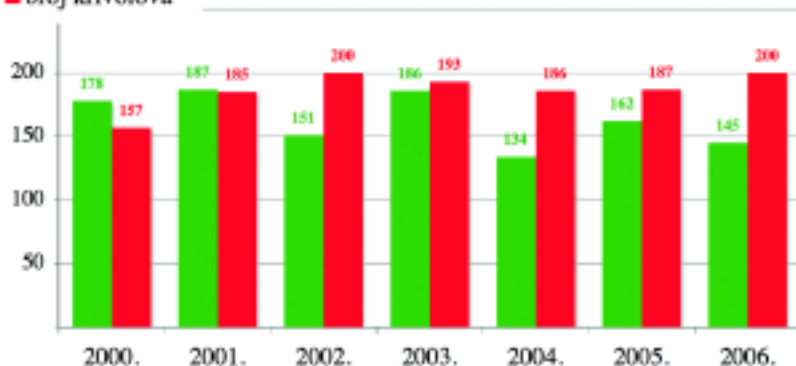
Doista ne možemo točno odrediti koliko ima krivolova u Hrvatskoj, jer se vjerojatno veći dio nikad ne prijavi i ne uhvati, a i statistike nisu objedinjene. Tako svaka inspekcija vodi svoju statistiku, a policija svoju. Prema podacima koje smo dobili od Ministarstva unutarnjih poslova za razdoblje od 2002-2006. godine, možemo reći da je u razdoblju od 2000. do 2005. godišnje uhvaćeno 157 do 200 krivolovaca, većinom građana RH. Najviše prijavljenih krivolovaca u ovom razdoblju uhvaćeno je u Sisačko-moslavačkoj županiji, ali je najviše krivolova otkriveno u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji. Ova se statistika odnosi samo na uhvaćene krivolovce, pa na temelju nje ne možemo zaključiti da su županije s najviše uhvaćenih i one u kojima se najviše krivolovi, jer je možda u njima policija agilnija. Prema statistici MUP-a, u 2006. g. protuzakoniti lov najčešće se vršio na srneću divljač (87 kaznenih djela), jelensku divljač (24 kaznenih djela), divlje svinje (20 kaznenih djela) i ptice (kaznenih djela).

Nažalost, imamo vrlo malo podataka o kaznama koje su uslijedile nakon uhićenja, pa se za smanjenje krivolova smatra ključnim i strože sankcioniranje u sudskim procesima.

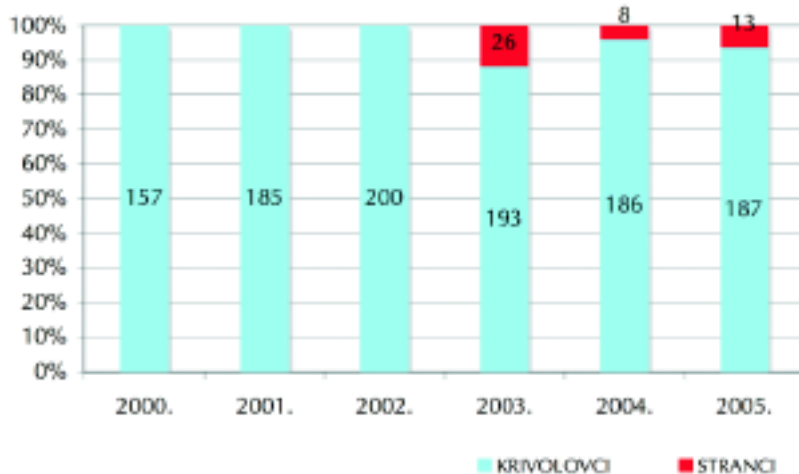

■ broj krivolovaca
■ broj krivolova

Krivolovci i krivolovi 2000-2006

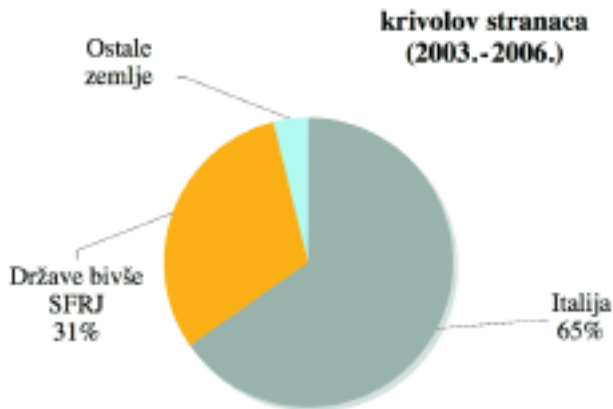

BROJ PRIJAVLJENIH KRIVOLOVACA

krivolov u RH

Od stranaca uhvaćenih u krivolovu, 65% su Talijani, pa je specifičnost talijanskog krivolova prepoznata u medijima i javnosti, a odnosi se najčešće na krivolov zaštićenih vrsta ptica ili na korištenje nedozvoljenih sredstava u lovu, kao što su vabilice za ptice.

MUP vodi statistiku i o ozljeđivanju u lovu, pa je tako od 2002. do desetog mjeseca 2006. godine u lovu stradalo 99 osoba, od toga ih je poginulo 17, teško je ozljeđeno 37, lakše ozljeđenih je 45. Pri tome je najviše povreda bilo u Splitsko-dalmatinskoj županiji (26), a slijede je Zadarska (24) i Sisačko-moslavačka (24).

Krivolov možemo podijeliti na krivolov zaštićenih vrsta i krivolov divljači.

DOKADAJI DANA

OBITELJSKA TRAGEDIJA Ivica Sever (50) smrtno stradao od sinovljeva hica

Sin iz puške ubio oca u krivolovu na srndaće

Lovac iz puške ubio oca

Lov koban za 4 lovca

39

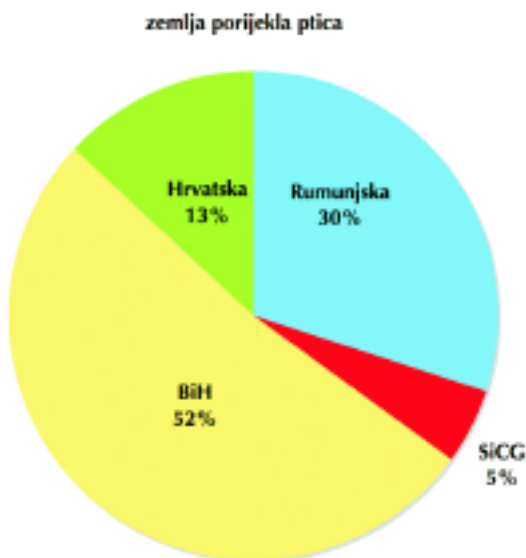
Krivolov zaštićenih vrsta

Krivolov zaštićenih vrsta može biti sa svrhom **preprodaje u dućane i za-točeništvo**, a životinje prilikom lova i transporta često ugibaju. U Hrvatskoj u ovu skupinu spadaju kornjače čančare, razne vrste guštera i zmija namijenjenih privatnim kolekcijama i dućanima te neke vrste ptica pjevica. Ipak, ovaj je uzrok krivolova prisutniji u tropskim zemljama odakle se nabavljaju egzotične životinje od kojih neke završavaju i u hrvatskim dućanima. Problem uređuje već spomenuta CITES konvencija, a kontrolu provode Inspekcija zaštite prirode i carina.

Također su posebno ugrožene **zaštićene vrste ptica koje se love prvenstveno kao gastronomski specijalitet za strano tržište**, te je na mnogim mjestima u Hrvatskoj postala rijetkost uopće čuti ptičji pjev.

Hrvatska se nalazi na putu međunarodnog krijumčarskog lanca kojim se krijumčare zaštićene vrste ptica iz zemalja središnje i istočne Europe u Italiju kao konačno odredište. U Italiji je dopušten lov na određene vrste malih ptica pjevica, koje su inače u Hrvatskoj zaštićene, te je dopušten uvoz iz drugih zemalja ubijenih vrsta ptica uz odgovarajuće potvrde o zdravstvenoj ispravnosti i porijeklu.

Prema podacima Ministarstva kulture iz 2004. godine u zemljama istočne Europe, kao i u Hrvatskoj, godišnje se odstrijele do milijun i više malih ptica pjevica. Prva veća zapljena ubijenih zaštićenih vrsta ptica u Hrvatskoj dogodila se u studenom 2002. godine kada su ulovljena dva strana državljana s 1059 ubijenih ptica pjevica. Samo tijekom 2003. godine oduzeto je ukupno 7236 jedinki ptica, a procijenjena šteta, odnosno vrijednost ubijenih vrsta ptica iznosila je preko 3 milijuna kuna.

Zemlje porijekla zaplijenjenih vrsta ptica prema podacima Ministarstva kulture za 2002. i 2003. g.

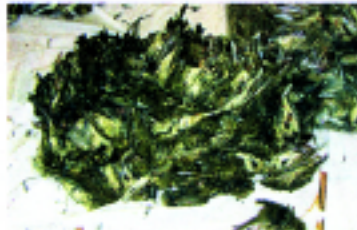
PRIVEDEN Policija na polju iza farme u Prečecu zatekla krivolovce

Šumar Talijanima organizirao odstrel 80 prepelica u lovu

ZAGREB - Zaposlenik Hrvatskih Šuma N. K. (38) sproveden je u ponedjeljak oko 18 sati u istražni centar Županijskog suda u Zagrebu zbog sumnje da je dvojici Talijana omogućio nezakoniti odstrel 80 prepelica.

Policijci su na polju iza farme u selu Prečec na području Dugog Sela u noći s nedjelje na ponedjeljak zatekli 58-godišnjeg muškarca kako čuva mamce, tzv. vabiliće za ptice. Muškarac je priveden u postaju gdje je tijekom ispitivanja rekao da ga je za taj posao angažirao zaposlenik Hrvatskih Šuma N. K. (38). Sljedeće jutro policajci su na istom tom mjestu zate-

kli trojicu Talijana, od kojih je jedan čuvao opremu, dok su ostala dvojica lovačkim puškama i elektronskim vabi-

U švarcu ptica policija često zatiče Talijane

licama lovili prepelice. Talijani su ubičeni i odvedeni u policijsku postaju u Dugom Selu gdje je krim obradom ustanovljeno da je spomenuti zapo-

slenik Hrvatskih Šuma dvojici Talijana, u dobi od 54 i 45 godina, organizirao nezakoniti lov na području Dugog Sela.

gdje su oni ustrijelili 80 prepelica, oštećivši Hrvatske šume za još neutvrđen iznos. Osumnjičeni su uz kaznu prijavu za protuzakoniti lov sprovedeni istražnom sudu Županijskog suda u Zagrebu, dok je troji talijanski državljanin (75), koji je čuvao opremu, pušten na slobodu jer nije utvrđeno da je počinio ikakvo kazneno djelo. D. Kovčič

Osim problema tranzita ubijenih ptica iz drugih zemalja, Hrvatska se suočava i s krivolovom ptica na vlastitom teritoriju. Najugroženije su ševe, ali krivolove se i češljugari, livadne trepteljke, pastirice, strnadice, vrapci, kosoši, drozdovi, sjenice i dr. Često se u krivolovu koriste i nedopuštena lovna sredstva poput »vabilića« kojima se love velike količine ptica.

Krivolov divljači

Krivolov divljači najčešće se događa radi preprodaje mesa tj. zarade, ali može se dogoditi i radi trofeja. Za ovu vrstu krivolova nadležna je lovna inspekcija pri Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva.

Prema podacima MPŠVG u 2006. godini identificirano je 12 slučajeva krivolova:

Datum	Vrsta divljači	Broj	Počinitelj	Lokacija	Način uhićenja
7. 7. 2006.	Srna	1	Nepoznat	VI/9 »REPAŠ«	
16. 8. 2006.	Srnjak	1	Nepoznat	VI/6 »PESKI«	
17. 9. 2006.	Srna	1	Lokalno stanovništvo	VI/9 »REPAŠ«	Policija
5. 11. 2006.	Jelen obični	1	Nepoznat	VI/6 »PESKI«	
7. 12. 2006.	Jelen lopatar	1	Nepoznat	VI/6 »PESKI«	
9. 6. 2006.	Srna	2	Nepoznat	»Koprivnica I«	
18. 2. 2006.	Srna	1	Lokalno stanovništvo	Dekanovec	Lovočuvar i policija
19. 3. 2006.	Srnjak	1	Lokalno stanovništvo	Donji Vidovec	Lovočuvar i policija
14. 9. 2006.	Divlja svinja	1	Član lovačke udruge	Domašinec	Lovna insp. po dojavi
19. 9. 2006.	Jelen obični	1	Član lovačke udruge	Domašinec	Lovna insp. po dojavi
20. 6. 2006.	Srna	1	Lovac s lok. stanovn.	Jazbina Cvetlinska	Lovačka udruga
11. 9. 2006.	Srna	1	Član lovačke udruge	Hrženica	Policija
1. 12. 2006.	Srna	1	Lokalno stanovništvo	Hrastovljan	Policija
4. 12. 2006.	Srna	1	Nepoznat	Svibovec Podravski	Lovočuvar
23. 5. 2006.	Smeđi medvjed	1	Lokalno stanovništvo	Čabar	Policija po dojavi
8. 6. 2006.	Divlja svinja	1	Lokalno stanovništvo	Lovište Kupički Vrh	Lovočuvar i policija
10. 12. 2006.	Smeđi medvjed	1	Lovozakupnik	Lovište Begovača	Anonimna dojava policiji
3. 9. 2006.	Srnjak	1	Lokalno stanovništvo	Lovište Rudeč II	Anonimna dojava policiji
28. 10. 2006.	Pernata divljač	31	Strani državljanin	GP Pasjak	Granična policija
5. 11. 2006.	Prepelice	232	Strani državljanin	GP Pasjak	Granična policija

Velike zvijeri

U velike zvijeri spadaju vuk, ris i medvjed koji su ovdje izdvojeni zbog svoje specifičnosti. Vuk i ris su zakonom zaštićeni u RH, dok se medvjed smije loviti prema *Planu gospodarenja smeđim medvjedom u RH*. Za sve tri vrste postoji određeni krivolov, a razlozi za krivolov mogu biti sukob s lokalnim stanovništvom zbog šteta koje čine na stoci i usjevima, preprodaja trofeja, šteta na divljači u lovištu i meso u slučaju medvjeda. Ukratko se to može sažeti na ubijanje zbog osjećaja ugroženosti ili smetnje (najčešći slučaj za vuka) ili preprodaja mesa i trofeja (medvjed). Također postoje posebni interventni timovi za medvjeda te risa i vuka koji prikupljaju sve informacije o ovim vrstama, bave se njihovim proučavanjem te provode planove upravljanja i gospodarenja ovim vrstama. Što se boljeg planiranja tiče, u lovištima na kojima dolaze velike zvijeri potrebno je uskladiti broj uzgajane divljači tako da se uzme u obzir utjecaj velikih zvijeri odnosno njihov izlov.

Ris u zamrivaču

Tijekom 2006. godine Zelena akcija je provodila praćenje provedbe CITES konvencije vršeći anonimne provjere po dućanima kućnih ljubimaca i oglasnicima, a izvrsnu suradnju smo ostvarili s Inspekcijom zaštite prirode. Tako je u internetskom oglasniku bio objavljen oglas za prodaju smrznute lešine risa, ali nažalost, usprkos agilnosti Inspekcije, nismo uspjeli uhvatiti prodavača. Tek smo saznali da se radilo o muškoj osobi s područja Ogulina.

Kome prijaviti krivolov

Posebno važnu ulogu pri očuvanju vrsta i staništa u lovištima imaju inspekcija zaštite prirode, lovočuvari, nadzornici u zaštićenim područjima, ali i sami lovci i stanovnici pojedinih područja, koji svojim odgovornim ponašanjem mogu znatno pridonijeti zaštiti prirode i borbi protiv krivolova.

Molimo vas da, ako primijetite krivolov, prijavite to na Zeleni telefon Zelene akcije ili direktno nadležnim institucijama (policija na 92 ili inspekcijama na navedene adrese) kako bismo zajedno zaustavili krivolov u Hrvatskoj i pridonijeli zaštiti prirode.

Zelena akcija čuva anonimnost prijava na Zelenom telefonu.

Tel/ faks: 060 123 456. E-mail: zeleni-telefon-zg@net.hr

Inspekcija zaštite prirode

Inspekcija zaštite prirode postupa sukladno Zakonu o zaštiti prirode i po pravilnicima donesenim na temelju njega.

Odjel za inspekcijske poslove zaštite prirode

Načelnica: Katica Bezuh; tel: 01 4866 137; mob: 098 406 974;
e-mail: katica.bezuh@min-kulture.hr

Inspektori zaštite prirode

Zagreb

Branko Hromatko, viši inspektor
tel: 01 4866 138; mob: 098 406 975;
e-pošta: branko.hromatko@min-kulture.hr

Vladimir Lindić, viši inspektor
tel: 01 4866 139; mob: 098 406 311;
e-pošta: vladimir.lindic@min-kulture.hr

Juraj Posarić, viši inspektor
tel: 01 4866 135; mob: 098 406 976;
e-pošta: juraj.posaric@min-kulture.hr

mr. sc. Marijana Cukrov, inspektorica
tel: 01 4866 136; mob: 098 407 052;
e-pošta: marijana.cukrov@min-kulture.hr

Đakovo

mr. sc. Željko Vuković, viši inspektor
tel: 031 821 851; mob: 098 406 314;
e-pošta: zeljko.vukovic@min-kulture.hr

Rijeka

mr. sc. Ivanka Jelenić, viša inspektorica
tel: 051 311 302; mob: 098 406 313;
e-pošta: ivanka.jelenic@min-kulture.hr

Šibenik

Davor Cukrov, viši inspektor
tel: 022 215 800; mob: 098 406 982;
e-pošta: davor.cukrov@min-kulture.hr

Varaždin

Hrvoje Stunković, viši inspektor
tel: 042 201 857; mob: 098 406 984;
e-pošta: hrvoje.stunkovic@min-kulture.hr

Zadar

Damir Mitrović, viši inspektor
tel: 023 211 125; mob: 098 406 979;
e-pošta: damir.mitrovic@min-kulture.hr

Lovna inspekcija

Uprava za lovstvo

Robert Laginja, Pomoćnik ministra
tel: (01) 6106 068; fax: (01) 6109 203; e-pošta: robert.laginja@mps.hr

Odjel gospodarenja lovištima

Davor Zec, Načelnik Odjela;
tel: (01) 6109 460; e-pošta: davor.zec@mps.hr

Odjel lovne inspekcije

Ivica Francetić, Načelnik Odjela
tel: (01) 6106 642; e-pošta: ivica.francetic@mps.hr

Interventni timovi za velike zvijeri

Interventni tim Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva za provedbu *Plana gospodarenja smeđim medvjedom u Republici Hrvatskoj*

Red. br.	Ime i prezime	Mjesto stanovanja	Telefon	Faks
1.	Branko Iviček	Zagreb	tel: 01 6106 645	01 6109 140
2.	Želimir Štahan	Zagreb	tel: 01 4866 109	01 4866 100
3.	prof. dr. sc. Đuro Huber	Zagreb	tel: 01 2390 141 mob: 098 256 506	01 2441 390
4.	doc. dr. sc. Josip Kusak	Zagreb	tel: 01 2390 142 mob: 091 2212 133	01 2441 390
5.	mr. sc. Dario Majnarić	Delnice	tel: 051 812 222 mob: 098 447 946	051 812 912
6.	Tomica Užarević	Korenica	tel: 053 776 060 mob: 098 446 511	053 776 520
7.	Slavko Medved	Vrbovsko	tel: 051 875 202 mob: 098 440 790	051 875 569
8.	Igor Hak	Gračac	tel: 023 773 071 mob: 098 446 665	023 773 077
9.	Josip Tomaić	Krasno	tel: 053 851 600 mob: 098 9070 495	053 851 600

Interventni tim Ministarstva kulture za provedbu planova upravljanja vukom i risom u Republici Hrvatskoj

Sastoji se od svih članova interventnog tima za provedbu *Plana gospodarenja smeđim medvjedom*, a proširen je ovim članovima:

Red. br.	Ime i prezime	Mjesto stanovanja	Telefon	Faks
10.	Andrea Štefan	Zagreb	tel: 01 4866 124	01 4866 100
11.	Ana Štrbenac	Zagreb	tel: 01 4866 187 mob: 091 5428 868	01 4866 171
12.	Damir Bosiljevac	Omiš	tel: 021 490 226 mob: 091 5133 263	021 490 226
13.	Zoran Bračulj	Split	tel: 021 539 814 mob: 099 6060 663	021 539 814
14.	Boris Šabić	Makarska	tel: 021 612 008 mob: 098 445 665	021 612 008
15.	Ivica Šupe	Šibenik	tel: 022 213 928 mob: 091 5052 267	022 213 929

Zaključci skupa »Zaštita prirode, lov i krivolov«

Seminar je održan 25. 4. 2007. u Zagrebu.

Sudionici seminara prepoznali su sljedeće probleme:

- Zbog alohtonih životinja na otocima, gubi se tradicionalni način života i uzgoja stoke, pa je potrebno smanjiti matični fond alohtonih životinja na otocima.
- Privatna zemljišta nisu adekvatno tretirana, eksploatirana su od strane države u svrhu zarade od lova.
- Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva nema ažurirane podatke o staništima i vrstama na pojedinom područjima. Otvara se mogućnost proširenja suradnje, uključujući i lokalnu zajednicu i ministarstva u sređivanju podataka i inventarizaciji životinja.
- Nedovoljna je educiranost lokalnog stanovništva, lovaca, policije i drugih sudionika po pitanjima zaštićenih i nezaštićenih vrsta, načina i oblika krivolova.
- Nedostatna komunikacija između različitih struktura koje se bave zaštitom životinja.
- Nema dovoljno suradnje između lovoovlaštenika, javnih službi, inspekcija, Ministarstva pravosuđa, policije itd., što je preduvjet za suzbijanje krivolova.
- Zakon o nošenju oružja daje poticaj za krivolov, jer dio oružja ostaje u rukama ljudi koji nisu registrirani lovci (ali i dalje mogu posjedovati lovačko oružje).
- Zakon o lovstvu tretira lovstvo kao gospodarsku djelatnost, iako bi preventivna funkcija trebala biti očuvanje bioraznolikosti i zdravih populacija životinjskih vrsta.

Predložene su sljedeće mjere za poboljšanje stanja:

- Svim krivolovcima mora se oduzeti dozvola za nošenje oružja te ih se treba izbaciti iz Hrvatskog lovačkog saveza.
- Problem lovokrađe je problem lovoovlaštenika.
- Prepoznat je problem lovokradica u parkovima prirode jer nadzornici nisu zakonom ovlašteni nositi oružje, a policija se poziva naknadno, što je neefikasna i spora mjera. Preporuka je da nadzornici imaju direktnu vezu s policijom, koja može onda brzo intervenirati na temelju dojave. Krivolov se može spriječiti uz zajedničku ophodnju policija – lovočuvar – nadzornici parkova.
- Jedna od mjera može biti i nadzorna/rendžerska služba izvan zaštićenih područja.
- Sudski proces je složen jer krivolovca treba identificirati i uhvatiti na djelu. Ne izriču se dovoljno visoke kazne za krivolov. Kazne se trebaju povećati i strože primjenjivati i to prema Zakonima o lovstvu i zaštiti prirode, a ne samo na temelju Zakona o prekršajima (ili potonji treba izmijeniti i uskladiti s prva dva).
- Lovna područja ne bi trebala biti na privatnom posjedu, već ih treba izuzeti iz lovne osnove. To je pitanje prava lova na privatnoj zemlji.
- Lovoovlaštenici su odgovorni za uklanjanje alohtonih životinja.
- Treba poboljšati suradnju i razmjenu informacija između institucija i udruga, a još je otvoreno pitanje bolje kontrole na terenu.
- Treba objediniti lovne statistike na nivou županija i ministarstava.

Sažetak

Nadamo se da smo uspjeli na jednom mjestu prikazati na razumljiv način problematiku zaštite prirode, lova i krivolova u Hrvatskoj, a pokušaj je nastao iz frustracije svakodnevnog susretanja s anonimnim prijavama, ali bez ikakvih konkretnih podataka. Usprkos dvogodišnjem naporu, možemo reći da su prikupljeni podaci nedostatni da bi se problem sagledao u cjelini i otkrio intenzitet krivolova u Hrvatskoj, ali barem smo odredili problem, uspjeli prikupiti informacije i započeti dijalog s nadležnim institucijama i interesnim grupama u Hrvatskoj. Doista, rezultat bi bio vrlo brzo vidljiv, kada bi se na jednom mjestu prikupile sve statistike o krivolovu, počelo provoditi neovisno praćenje populacija na terenu i povećao broj prijava građana nadležnim institucijama. Stoga je bitno da se o problemu govori i piše, da je prisutan u medijima te da se zajednički donose prijedlozi za rješavanje.

